

Oppsummering fra møte i Klima- og miljødepartementet

Dato: 19.04.2023

Til stede: Torbjørn Lange, Klima- og miljødepartementet (KLD)
Jacobsen Tia Sophie, KLD
Tiril Charlotte Sandbekk, KLD
Cecilie Holgersen, Norsk Kennel Klub (NKK)
Marie Gjerde Rolandsen (NKK)
Thomas Willebrandt (Høyskolen i Innlandet)
Torstein Dehn (Fuglehundklubbenes forbund)
Hedda Strømsodd Hosar (Advokatfirmaet Dehn)

Introduksjon

Fuglehundklubbenes Forbund er et forbund i Norsk Kennel Klub og er en sammenslutning av 33 rase- og distriktsklubber for stående fuglehunder i Norge. Formålet er å jobbe for etisk og praktisk riktig behandling av hunder. Avl av hunder skal skje i ønsket retning både når det gjelder rasestandarder, rasenes sunnhet og bruksegenskaper.

Fuglehundtrening- og jakt har lange tradisjoner i Norge, og målet er at hunden skal ta stand på trykkende fugl, for så å få viltet til å flykte på kommando fra eier. Dette samspillet bruker fugleundeiere utallige timer på å trene fra valp til voksen hund. Jaktprøver og trening på fasan og raphøns i laveliggende jordbruksområder, er en tradisjonsrik og sentral del av aktivitetene FKF jobber med for stående fuglehund.

De gjennomføres blant annet for å sikre sunne, trygge og glade hunder og trygg høsting av vilt. Lavlandsprøvene er et sentralt verktøy for ansvarlig avl, slik at man avler på sunne hunder med forutsigbare egenskaper, generasjon for generasjon.

Det settes ikke ut fugl til jaktformål og det jaktes ikke på raphøns i Norge da den er rødlistet. Myndighetene regulerer jakttid på fasan, men regulær jakt praktiseres ikke i Norge.

1 Formålet med utsetting av fasan og raphøns

- Det er primære formålet med utsettingen er å utvikle levedyktige stammer av lavlandsfugl. Også biotopforbedrende tiltak inngår i arbeidet. Robuste stammer av fugl som hundene kan ta stand for på linje med rype og skogsfugl, er å danne grunnlaget for å prøve hunder som grunnlag for best mulig hundeavl og raseutvikling av de stående fuglehundrasene.
- Uten lavlandsprøver er det ikke mulig å avle frem de beste bruksegenskapene for å sammenligne norske fuglehunder med fuglehunder i andre land der utelukkende raphøns og fasan blir brukt.
- Trente og dresserte hunder skaper god og human gjennomføring av jakten.
- Aktivitetene er i tillegg et skattet gode og en viktig kilde til rekreasjon og aktivitet hos et stort antall jaktinteresserte i Norge.

2 Europeiske tradisjoner

- Fasan og raphøns utsettes i mange europeiske land, f.eks. Finland, Belgia, Danmark (over 1 million fugler årlig), Sverige (over 1 million), Nederland, Storbritannia (ca. 47 millioner med stor tetthet) Tyskland.
- Omfanget i Norge er begrenset (ca. 5000 fugl med meget lav tetthet).

- Andre europeiske land anser dyrevelferden for å være ivaretatt, jf. EUs dyrevelferdsforordning som de alle, også Norge, er underlagt.

3 Hvordan gjennomføres trening og prøver

- Hunden skal markere fuglen ved å ta stand (stoppe). Deretter skal den på kommando «reise» fuglen, dvs. å avansere i retning mot fuglen inntil fuglen letter og flyr vekk.
- Det avfyres skuddlyd (ikke skarpt) for å prøve hundens reaksjon.
- Fuglen flyr vekk når den er «reist» av hunden.
- For å prøve hundens evne til apport (hente felt bytte), brukes medbragt tørket fugl.
- Hunden er ikke i fysisk kontakt med fuglene.
- Fuglene kommer ikke i fysisk kontakt med hund eller blir skadet på annen måte.
- Uønskede hendelser fra jaktprøver der hund kommer i kontakt med fugl innrapporteres og fugl skal undersøkes av veterinær eller annen kompetent person. Uegnede hunder blir avsluttet av dommer hvis de ikke holder nivå i henhold til jaktprøvereglementet.

4 Nytt kunnskapsgrunnlag i 2023

4.1 Nye rapporter med ulikt mandat

- To nye rapporter vurderer konsekvensene av utsetting av rapphøns og fasan for prøver og trening.
- Bestillingene skiller seg fra hverandre ved at Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM) utelukkende er bedt om å vurdere negative effekter av aktiviteten. Høyskolen i Innlandet (HINN) er bedt om å vurdere både negative og positive effekter.
- FKF mener de positive effektene må spille inn i den forholdsmessige helhetsvurderingen som myndighetene skal foreta.

4.2 Rapport fra Vitenskapskomiteen (VKM)

- Baserer seg på forskningsresultater fra Storbritannia der det utsettes 47 millioner fasan og rapphøns hvert år. Dette har ingen overføringsverdi til Norge med sine 5000 utsatte fugl per år.
- Bestillingen til VKM ba om beskrivelse av risikoreduserende tiltak, noe rapporten ikke inneholder.
- Det er uklart hvilke databaser som er brukt i søket som beskrevet i pkt. 2.3. Litterature search strategy. Det er uklart hvilke artikler i referanselisten som stammer fra litteratursøket og hvor mange som er fra prosjektmedlemmenes egne kildesøk (members of the project group also conducted their own targeted searches based on their own expertise of the topic).
- Rapporten mangler litteratursøk med etterprøvbare og klare inklusjons- og eksklusjonskriterier.
- Rapporten hensyntar ikke tiltak som aktørene har iverksatt for å ivareta dyrevelferd, naturmangfold og dyrehelse.
- FKF mener rapporten tegner et uriktig bilde når den ikke vurderer de iverksatte tiltakene.

4.3 Rapport fra Høyskolen i Innlandet

- Rapporten slår fast at man med riktige tiltak kan sette ut sunne fugler som ikke sprer sykdommer og som er sikret god dyrevelferd.
- Thomas Willebrandt fremhevet betydningen av det lave antallet utsatte fugl i Norge og slo fast at det ikke er fare for norsk naturmangfold. Tiltak som iverksettes i områdene med utsatt fugl er positivt for naturmangfoldet. Tiltak for å bedre fuglens overlevelse i naturen etter utsetting, vil ha effekt.
- Lenke til rapporten. <https://brage.inn.no/inn-xmlui/handle/11250/3056984>
- Lenke til rapportens oppsummering (norsk). [Brage INN: Evaluating effects from releasing hand-reared common pheasant \(Phasianus colchicus\) and grey partridge \(Perdix perdix\) on biological diversity and animal welfare in Norway](#)

5 **Søkeres virksomhet**

- Søkerne er underlagt detaljert og omfattende regulering i Lavlandsinstruksen (regelverk for utsetting, trening/prøver mv. utarbeidet av FKF i samarbeid med Mattilsynet og Miljødirektoratet).
- Instruksens formål er ivaretagelse av naturmangfoldet og dyrevelferden. I tillegg skal regelverket sikre at virksomheten er transparent.
- Instruksen regulerer eksempelvis:
 - o Transport
 - o Veterinærdokumentasjon
 - o Når på året utsetting kan skje
 - o Veterinærundersøkelser av fuglen
 - o Akklimatisering før utsetting (rapphøns i 7 – 14 dager i volier på stedet)
 - o Krav til biotop med naturlig skjul/gjemsel
 - o Habitatforbedrende tiltak
 - o Fredning av fuglene
 - o Rovdyrkontroll
 - o Hvordan trening/prøve skal gjennomføres
- Etterlevelse av instruksen er de siste årene satt som vilkår for innvilgelse av tillatelse til utsetting.
- I tillegg er søkerne underlagt omfattende regelverk fra Mattilsynet om dyrehelse, dyrevelferd, innførsel, transport mv., jf. implementert EU-regelverk.
- FKF mener at etterlevelsen av instruksen ivaretar de hensynene som myndighetene skal vurdere etter forskrift om fremmede organismer og dyrevelferdsloven. I tillegg er aktørene pålagt omfattende regulering gjennom Mattilsynets øvrige regelverk.
- Dersom myndighetene mener iverksatte tiltak ikke er tilstrekkelig, har FKF i årets søknad foreslått ytterligere vilkår for tillatelse. Eksempelvis foreslås:
 - o PCR-testing og serologisk testing av HPAI og ND før innførsel
 - o Maksimal transportetappe kortere enn gjeldende krav i Mattilsynets regelverk
 - o Burstørrelse
 - o Supplerende fôring
- FKF støtter også Norges Jeger- og Fiskerforbunds initiativ om å etablere en sertifiseringsordning for oppdrett, hold og utsetting av fasan og rapphøns.

- FKF mener at et avslag i saken, som innebærer å legge ned denne virksomheten i Norge, vil være et uforholdsmessig inngrep. Vilkår, sertifisering og ytterligere tiltak ivaretar hensynet til dyrevelferd, dyrehelse og naturmangfold.

6 Kjennelsen fra Oslo tingrett av 26.08.22

- Dette var en midlertidig, prejudisiell avgjørelse, og ikke en endelig dom. Retten vurderte om saksøkers krav var sannsynliggjort basert på en begrenset bevisføring i påvente av ordinær rettssak. Noah tok ikke ut stevning for endelig avgjørelse i ordinær rettssak.
- Retten har derfor ikke tatt endelig stilling til om departementets vedtak var ugyldig. Nytt kunnskapsgrunnlag for søknadsbehandlingen i 2023 endrer uansett de faktiske forholdene som myndighetene skal ta stilling til i år sammenlignet med i fjor.

7 FKFs aktiviteter

- FKF jobber parallelt med å informere stortingsrepresentanter om saken.
- FKF mener at virksomheten, med de iverksatte tiltakene som ivaretar dyrehelse, dyrevelferd og naturmangfold, er i henhold til gjeldende regelverk og kvalifiserer til innvilgelse av søknadene om utsetting. For tilfellet at myndighetene mener det kreves mer, har FKF tatt initiativ til at det stilles ytterligere vilkår til tillatelsene.

Oslo, 19 april 2023